

UIT DE HISTORIE VAN BUSSUM EN OMGEVING

Elsa Pereira-d'Oliveira (1913 – 1998) deel I - Haar leven tot aan de bevrijding

Elsa Jessurun d'Oliveira werd op 14 december 1913 in Hilversum geboren. Toen ze vijf jaar oud was, verhuisden haar Portugees-joodse ouders naar Amsterdam-Zuid.

Elsa was sociaal, begaafd en leergierig. In 1932 begon ze haar studie Geneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam. Daar promoveerde zij (als laatste joodse vrouwelijke arts in de Tweede Wereldoorlog) in 1942 op 'Vitamine E bepalingen en hun waarde voor de kliniek in het bijzonder met het oog op habituele abortus'. Haar vak als (joodse) arts mocht ze daarvoor al niet meer uitoefenen.

In de herfst van 1941 begonnen Portugese Joden in Nederland de grootschalige operatie 'Aktie

Elsa als co-assistente.

Elsa tussen de bloemen t.g.v. haar promotie.

Portugesia' om te bewijzen dat zij niet tot het Joodse, maar tot het mediterrane 'ras' behoorden. Zij werden daarin onder andere bijgestaan door het onverschrokken advocatenduo Nino Kotting en Jaap van Proosdij.

De Duitse Wehrmacht officier Hans Calmeyer was belast met de beoordeling van de bezwaarschriften. Gaf hij zijn goedkeuring dan kwamen die mensen op 'de Portugezenlijst van dr. Calmeyer' te staan.

Op 1 februari 1944 werden Elsa, haar vader en zijn tweede vrouw, evenals alle andere Portugese joden die op genoemde lijst stonden (en niet waren onderge-

doken), toch opgepakt en naar Westerbork vervoerd.

Elsa had na haar ontslag in 1942 als assistente in het Wilhelmina Gasthuis in de huishouding bij de familie Kotting gewerkt. Ze werd verliefd op Paul Rodrigues Pereira, de Portugees-joodse buurjongen van deze familie. Paul had zijn huis in Bussum wegens geldgebrek verhuurd en woonde weer bij zijn ouders in de Deurloostraat.

Door tussenkomst van de advocaten Kotting en Van Proosdij werd Elsa op 1 april 1944 vrijgelaten. Het grootste deel van haar familie, haar ouders en broer, vele

Promotie van Elsa in Amsterdam, 1942.

ooms, tantes, neefjes en nichtjes, kon niet worden gered. Zij overleefden de oorlog niet.

Elsa trok na haar bevrijding in bij haar verloofde Paul. In haar ouderlijk huis woonden inmiddels andere mensen. Op 11 maart 1945 werd hun zoontje Nino geboren, vernoemd naar advocaat Kotting.

Begin 1946 besloot het jonge gezin Pereira naar Bussum te vertrekken. Pauls huis in de Jacob Obrechtlaan 13 was weliswaar geconfisqueerd, maar de bewoners waren bereid te verhuizen!

MARGREET DE BROEKERT

Bronnen
Jaap Cohen 'De onontkoombare afkomst van Eli d'Oliveira: een Portugees-Joods familiegeschiedenis', Querido 2015;
Hans Ulrich Jessurun d'Oliveira 'De arisering van mijn tante Els', Volkskrant Magazine 28-4-2007; www.olijfmetperen.nl

Met dank aan Suzanne Rodrigues Pereira.

**Historische Kring
Bussum**
Stationsweg 3 1404 AN Bussum
www.historischekringbussum.nl
tel. 035-69 129 68